

"KÖY" (YA DA MOSKOVA-İSTANBUL-KUDÜS)

"Köy" koruyucu düşüncenin başka biçimleri gibi kaçınılmaz olarak yapısal boyutlara yöneltmiştir. Ancak bu durumda yapıt bitmiş niteliği taşımaz; projenin geçici oluşum süreci, onun kendi sonsuz yapılaşmasının süreciyle eştir (projenin bir sonraki aşaması Kudüs'te inşa edilmesidir).

Ekim 1992'de İstanbul'da sergilenen "Köy", kuşkusuz maddesel ve somut nitelikler göstermekle birlikte bünyesinde evrenselliği de barındırır. Burada aşkının varsayımı incelenmemiş, toplumda yeri olan aşkının betimlenişleri araştırma konusu olmuştur.

"Köy" bir yapıtın yaratılış sürecinin elbette "nitelik" ölçütleriyle yönetildiğini bilir. Bu ana kavramın, yapıtın belirlenmiş somut ve daha önceden biçimlenmiş nitelik ölçütleriyle olan "uygunluğu"dur. En çok "uygunluk" bütünü bir araya getiren yapıt "mutlak nitelik" konumu kazanmaya yönelebilir.

"Köy"ün mutlak olanı arayan bir çok sisteme değinmesi, bu yapıtın farklı biçimlerde okunmasına olanak tanır. Bir başka deyişle, proje, başka mutlak sistemler aracılığı ile bünyesinde barındırdığı okumalar içinde mutlak bir içerik kazanır. Bu projenin hedefleri kısmen aşağıdaki gibi okunur.

1. "Moskova-İstanbul-Kudüs" yolu, "Kutsal Topraklar"a hacca giden bir Rus sanatçısı aracılığı ile Ortodoks dininin Rusya'ya geri dönüşü olarak anlaşılabilir. Bu Rusya'nın eski kimliğini, Ortodoks Kilisesi'nin "tinsel yetkinliğe ulaşması"nda aramasının bir belirtisi olarak okunabilir.
2. Projeye "ekumenik birleşme" düşüncesi yüklenebilir.
3. Proje "Mahşer"de sözü geçen uydurma bir öğretiyi yaratma ve Kudüs'te bir tapınak inşa etme girişimiyle özdeşleştirilebilir. Proje ayrıca kıyamet gününü ve ardından gelmesi beklenen "Tanrı'nın Yeryüzü Krallığı'nın uydurma "işareti" olarak da okunabilir. Bu nedenle projede yer alan "6" rakamı pek de rastlantısal değildir.
4. Projenin yaşama geçirilmesinin sanatçıların tinsel değerlere duyduğu ilgiden kaynaklandığı düşünülebilir. Sanatçıların benzer bir tavırla kutsallık üzerinde de spekülasyon yaptıkları söylenebilir.
5. "Köy" modern Batı sanatının çeşitli modelleri temel alınarak yaratılmış ve Avrupa uygarlığının yakın çevresinde inşa edilmesi onun önyazgısı olmuştur. Bu Batı'nın kültürel yayılmacılığının açığa çıkarılması olarak değerlendirilebilir.
6. Bu proje, Moskovalı sanatçıların, Batı kültürüne yaltaklanmasının göstergesi, aynı zamanda da Rus ruhunun en eski ütopyacılığının bir sonraki açıklaması, "evrenseli almaya açıklık" olarak da incelenebilir.
7. "Köy" -tahmin edilebileceği gibi- daha başka epistemolojik, teolojik, ekolojik ve doğa felsefesine ilişkin olarak da okunabilir.

"Köy" kendi belirgin niteliklerinin içeriğini bilir. Proje mutlak olanı elde etmenin görelî olduğunu varsayarak başlar. Bu, kendi biçimlerini almış olan farklı mutlak arayışı sistemlerinin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkar. Ancak mutlak olanın, mutlak olanı arama amacından kaynaklandığı ortaya çıkınca yerleşme kurtulur. "Köy"de, Lev Shestov'un metaforlarını kullanırken, her ikisini de unutmadan hem Eyub'u (yani "delice inanç"), hem de Hegel'i (yani "kuru mantık") geçtik.

Igor Kaminnik ve Vadim Fishkin